

ORAVILAHDEN KUIVATUS

Oravilahti oli Oriveden pitkulainen lahti ja siihen yhteydessä Vänskänsalmen kautta. Luonnontilassa kerääntyi vettä Oravilahteen yli 50 neliökilometrin alueelta. Oravilahden vesialueen suuruus oli 346 ha. Tainionlammen 53 ha, Laukasenlammen 17 ha ja Koiralammen 43 ha, eli vesialuetta oli yhteensä 459 ha. Oravilahden suurin syvyys oli 2.2 metriä, keskisyvyyden ollessa alle metrin. Lahti oli erinomainen lahnan kutualue, vesilintujen pesimäalue ja syyskesällä sorsanmetsästäjien haluttu metsästysalue.

Oravilahden kuivattaminen viljelyalueeksi oli ollut esillä jo vuodesta 1933 lähtien. Ensimmäinen suunnitelma laadittiin 1941, mutta jäi toteuttamatta. Hankkeen tutkimus aloitettiin uudelleen 1959. Hankkeesta tuli totta 1960 luvun alkupuolella. Pohjois-Karjalan Maanviljelysinsinööripiirin johtaja Veikko Tipuri ryhtyi Kauppalan isännän Eljas Hirvosen kanssa viemään kuivatushanketta eteenpäin.

Kuivatusalueen poistoveden pumppaamo valmistui vuonna 1967. Kuva: Rääkkylä-Seura.

Luonnonsuojelijat vastustivat lahden kuivattamista lintujen pesimäalueena ja kalamiehet hyvän kevätkalastusalueen tuhoutumisena. Kuivatushankkeen edistyessä lehtien lukijanpalstoilla arvosteltiin kuivatushanketta kovinkin sanoin. Nimimerkki "Luonnonsuojelija" piti hanketta hölmöläisten hommana aikana kun maassamme on suuret ja kasvavat voi- ja viljavuoret. Tuhotaan kaunis erittäin kala- ja vesilinturikas järvi uhraamalla suuria summia veronmaksajien varoja, jotta saataisiin lisää peltoa, jota on jo ennestäänkin liikaa. Oikeus- ja kohtuus olisi, että Oravilahden kuivatushankkeen aikaansaajilla maksatettaisiin jo aiheutuneet kulut ja padot purettaisiin. **Koko porukka pitäisi panna riviin rakentamalleen padolle ja ampua aamunkoitteessa.**

Oravilahden kuivatus lienee ollut viimeinen näin suuri hanke, joka maassamme toteutettiin. Jos hanketta ei tuolloin olisi saatu alulle, olisi Oravilahden kuivatus jo muutaman vuoden kuluttua jäänyt aloittamatta. Vastustus ja valitukset olisivat varmaan estäneet kuivatuksen ja Oravilahdesta olisi tullut suojelualue.

Kuivatussuunnitelman laati pro gradu työnään tekniikan ylioppilas, myöhemmin diplomi-insinööri Seppo Surakka. Hankkeen toteuttamisaikana hän oli maanviljelysinsinööripiirin vesihuoltoinsinööri. Surakasta tuli myöhemmin Joensuun kaupungin apulaiskaupunginjohtaja.

1965 vesioikeus vahvisti Oravilahden kuivatussuunnitelman ja myönsi rakennusluvan. Kustannusarvio oli 900.000 markkaa. Kuivatushankkeen yhtiösopimus allekirjoitettiin 4.9.1961. Kuivatusyhtiön puheenjohtajana toimi Eljas Hirvonen. Rakennustöihin voitiin ryhtyä lokakuussa 1965. Rakentamisen toteutti Pohjois-Karjalan Vesipiiri. Parin vuoden päästä aloittamisesta valmistuivat sekä poistoveden pumppaamo, että kuivatusalueen suojaksi rakennettu pengker, jonka päällä nyt kulkee tie. Kuivatusalueen keskelle kaivetun valtaojan vedet pumpataan padon toiselle puolen Vänskänsalmeen. Alueen etelälaidalla pengertien takana virtaa luontainen jokiuoma.

Kuivatusalue on noin yhdeksän kilometriä pitkä ja muutamasta sadasta metristä puoleentoista kilometriä leveä. Se alkaa Koivuniemen kohdalta ja jatkuu Rasivaaran korkeudelle. Levein peltoalue on kirkonkylän eteläpuolella. Kuivatuksen ansiosta saatu hyötyalue on lähes 1.000 hehtaaria ja se on valtaosin peltoa.

Oravilahden pumppuasema ja pääojat valmistuivat niin, että kesällä 1968 voitiin ryhtyä alueen ottamiseen viljelyyn, kuten pienojien kaivuun. Jotkut viljelijät lienevät jo keväällä 1968 kylväneet ensimmäisen viljankin. Lopullisesti Pohjois-Karjalan Vesipiirin toteuttama kuivatusprojekti oli valmis vasta 1978. Vesipiiri luovutti alueen muodostetun järjestely-yhtiön hoidettavaksi. Osakkaita yhtiössä on 70, joista 38 omistaa peltoa. Pellot jaettiin osakkaitten kesken sopuisasti. Peltoa riitti jaettavaksi noin 40 viljelijälle, ilmeisesti kaikille halukkaille. Hehtaarin hinta oli 35 markkaa, jolla summalla jakokunta sai maksetuksi jakokustannukset.

Nykyisin Oravilahden kuivatusalue tunnetaan erityisesti muuttolintujen levähdyspaikkana. Parhaimpina aikoina voikin pelloilla nähdä jopa kymmeniä tuhansia valkoposkikhanhia samalla alueella. Kuva: Tommi Sallinen.

Valmistuttuaan kuivatustyö tuli merkittävästi parantamaan maatalouden harjoittamista Kirkonkylän, Oravilahden, Rasivaaran ja Salokylän alueilla. Monista elinkelvottomista tiloista tuli elinkelpoisia. Hankkeen toteuttamisella oli myös suuri merkitys kunnan talouselämälle ja kehitykselle, sillä tulihan maatalousvaltaiseen pitäjään lisää peltoa yli 10 % peltoalasta. Tuolloin Rääkkylän väestöstä sai toimeentulonsa maatilataloudesta 70 %.

Oravilahden kuivatushankkeen valmistumisen aikoihin nimimerkki ”Matleena” julkaisi paikallislehdessä runon **MELOEN SAARIA KULKEE**, jonka haluan tämän kirjoitukseni loppuun jäljentää.

MELOEN SAARIA KULKEE

Hölmöläistarinat uusiintuneet tämän päivän
Rääkkylässä.
Siellä päätökset tehty ja toteutuu, jotka
joutais jo koppahan panna.
Siellä peltoa tehdähän edelleen ja
kaislikot kaatuvi vielä, vaikka voita
on liikaa jo ennestään ja maitoa mahdottomasti.
Näin meloen saaria kiertelee
herra korskea mietiskelee.

On Oravilahti onkijan helmi, siellä
aamun koettaessa sammakot telmi.
Pari kertaa katiskaan kävi myös
hauki
kun oli keväällä vettä,
oli jokikin auki.
Siinä särvintä oli, oli kiinalaisruokaa,
mitä pöytähän panna, ei
voita, ei viljaa.
Mies meloen saaria mietiskelee
ja saaria kiertää ja miettii

Padot pahasta on ja kuivatus turhaa,
nuo kaivajat kelmit ne varoja tuhlaa.
Veronmaksajat ikeen alla ne huokaa,
on Suomessa liikaa särvintä,
ruokaa. Maantonkijat kelmejä on
koko joukko,
ne varoja uhraa haisevaan suohon.
Padon viereen riviin ne kuljettaa sietäis
ja aamun koetteessa ampua pitäis.
Näin kesäisin saarissa meloen,
ja meloen saarissa miettii.

Kun veroja maksaa ja huolia kantaa,
myös turvenuijille osansa antaa,
se kirvelee sielua, sisua nostaa,

samat nuijat vielä ne vuokria nostaa

Kelmit vielä ne Vuoniemen pilas ja Kirkko-
vuorelle matkailun tilas.

Se rauhan rikkovi, järkkyvi mieli, siitä
puhua pitää, et hellänä kieli.

Näin kesän hän saaria meloen
ja meloen saaria miettii.

Kun syksy se saapuu ja hallit ne
haukkuu

metsästys alkaa ja hirvet ne laukkaa.
On urholla punainen lakki jo päässä,
kulkevi soita ja maita kaikessa säässä.
Siellä riistaa hän hoitaa ja riistaa
kaataa, väliin kiroten tollojen maata.
Metsät rauhoittaa pitäs ja lammetkin
noilta kelmeiltä, nuijilta, tollikoilta.

Mutta kesällä saaria meloo,
ja meloen saaria kiertää.

Kun kannatus kasvaa ja luottamus
nousee

se matkoja tietää ja mainetta lisää.
Ne rohkeutta antaa ja aatteet ne itää.
On saari ja herroja, aitta, siellä konjami
piisaa ja pilsneri maittaa.
Tutut vieraat ne verkkoja laskemaan
lähtee, kyly, valmiina oottaa ja vilpoinen vesi,
sen rannalla sorsatkin pesi.

Näin kesällä saaria meloen
ja meloen saaria kulkee.

MATLEENA

Ilkka Simanainen
marraskuu 2012